

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту
/назва факультету/

Кафедра психології
/назва кафедри/

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
Галина ЦІХ
(підпис) прізвище та ініціалі
« 29 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНФЛІКТОЛОГІЯ

/назва дисципліни/

галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
/шифр і назва галузі знань/

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
/назва/

спеціальність 053 «Психологія»
/шифр і назва/

освітня програма «Психологія»
/назва/

спеціалізація

вид дисципліни вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
/обов'язкова/вибіркова/

Тернопіль – 2025 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Конфліктологія»

(назва дисципліни)

для студентів факультету економіки та менеджменту

(назва факультету)

Розробники:

Старший викладач кафедри психології

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

/ Петро СІВЧУК /

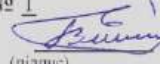
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні
кафедри психології

(назва)

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

/ Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК
факультету економіки та менеджменту

(назва)

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Секретар НМК

(підпис)

/ Оксана ПОТІХА /

(ініціали та прізвище)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність

053 «Психологія»

(цифр і назва)

освітня програма

«Психологія»

(назва)

Завідувач випускової кафедри

(підпис)

/ Василь ВИШНЬОВСЬКИЙ /

(ініціали та прізвище)

Гарант освітньої програми

(підпис)

/ Ірина ПЕРІГ /

(ініціали та прізвище)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів/годин	4,5/135	4,5/135
Аудиторні заняття, год.	56	14
Самостійна робота, год.	79	121
Аудиторні заняття		
- лекції, год.	28	10
- лабораторні, год.	-	-
- практичні заняття, год.	28	4
- семінарські, год.	-	-
Самостійна робота		
- підготовка до практичних занять	14	2
- опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	16	74
- опрацювання лекційного матеріалу	14	5
- виконання індивідуальних завдань	-	-
- виконання курсових проектів (робіт)	-	-
- підготовка та складання екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	35	40
Екзамен		

Частка годин самостійної роботи студента:

- денна форма навчання – 59%;
- заочна (дистанційна) форма навчання – 90%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Конфліктологія» є формування у здобувачів вищої освіти сучасних знань з основ конфліктології, актуальних питань загальної конфліктології та побудови продуктивних людських взаємовідносин, оволодіння практичними навичками аналізу конфліктів, вироблення вмінь контролювати конфліктну ситуацію та ефективно вирішувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають в різних сферах суспільного життя.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Конфліктологія» є:

- ознайомлення з концептуальними теоріями конфліктології;
- формування та закріплення навичок аналізу природи конфлікту,
- визначення їх видів та динаміки розвитку;
- засвоєння методів ефективного управління конфліктами;
- вивчення методики аналізу конфліктів. забезпечення засвоєння здобувачами вищої освіти необхідних теоретичних знань в галузі загальної

конфліктології;

- формування конфліктологічної компетентності, що забезпечила б оптимальність інтеграції суб'єктів діяльності та спілкування в соціумі;

- формування мотивації на засвоєння знань в галузі загальної конфліктології, що створить можливість розвитку творчої індивідуальності майбутнього фахівця;

- самостійного засвоєння практичних навичок з попередження, профілактики та управління конфліктами;

- дослідження методологічних, теоретичних і методичних проблем загальної конфліктології;

- ознайомлення з класичними та сучасними концепціями, тлумаченнями предмету загальної конфліктології, закономірностями, класифікацією конфліктів, причинами їх виникнення;

- навчання основним способам оригінального вирішення конфліктів у процесі міжособистісної взаємодії;

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з конфліктними технологіями посередницької діяльності при вирішенні конфліктних ситуацій, враховуючи прояв індивідуально-психологічних особливостей конструктивного, ділового й міжособистісного спілкування, управління людьми в колективі;

- розкриття арсеналу засобів діагностики конфліктів у різних сферах життєдіяльності, вияв конфліктних особистостей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Конфліктологія» студенти мають **знати**:

- сутність і складову конфлікту;

- типологію конфлікту;

- причини виникнення і розвитку конфлікту як невід'ємного атрибуту сьогодення;

- можливості управління конфліктами;

- можливості і методи розв'язання конфліктів.

Уміти:

- проводити аналіз конфлікту з позицій сучасної конфліктології;

- попереджати і конструктивно розв'язувати конфлікти в основних сферах життєдіяльності людини (у трудовому колективі, сім'ї, міжетнічних і соціально-політичній сферах) тощо;

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

- загальних:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

- спеціальних:

СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

- За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

ПР 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

№	Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	<p>Тема 1: Конфліктологія як наука і навчальна дисципліна</p> <p>Об'єкт і предмет конфліктології. Основні цілі і завдання конфліктології. Методи дослідження конфліктології. Основні напрямки дослідження і функції конфліктології. Система категорій конфліктології. Методологічні принципи дослідження конфліктів. Функції конфліктології. Місце і роль конфліктології в системі наукового знання. Актуальність конфліктології як науки в сучасній Україні.</p>	2	1
2	<p>Тема 2: Становлення і розвиток конфліктології</p> <p>Передумови формування конфліктологічних ідей. Проблема конфліктів в поглядах стародавніх і античних мислителів. Конфліктологічні ідеї періоду середньовіччя, відродження і нового часу. Проблема насильства і конфліктів в релігійних вченнях. Дослідження конфліктів в соціології. Основні ідеї і напрямки. Дослідження конфліктів в психології, Основні підходи і проблеми. Причини і фактори виникнення конфліктології як самостійної науки в 20 ст.. Сучасні західноєвропейські та американські конфліктологічні теорії. Становлення і розвиток конфліктології в Україні.</p>	2	1
3	<p>Тема 3: Сутність і структура конфлікту</p> <p>Конфлікт як феномен суспільного життя: сутність та природа конфлікту; структурна модель та основні елементи конфлікту; предмет, об'єкт, об'єктивний зміст та суб'єктивне значення конфлікту; границі (межі) конфлікту; порівняння терміну конфлікт із іншими на позначення зіткнення (суперництво, конкуренція, криза). Витоки, причини та рушійні сили конфлікту: напруженість як передумова конфлікту; умови, причини, мотиви та рушійні сили конфліктів; організаційно-</p>	2	2

	<p>управлінські причини конфліктів; соціально-психологічні причини конфліктів; особистісні причини конфліктів.</p> <p>Функції конфліктів: вплив конфлікту на соціальне оточення та його учасників; позитивні функції конфліктів; негативні функції конфліктів.</p>		
4	<p>Тема 4: Динаміка конфлікту та механізми його виникнення</p> <p>Конфлікт як соціальний процес та особливості його розвитку. Структурна схема динаміки конфлікту: конфліктна ситуація – інцидент – конфлікт. Основні періоди розвитку конфлікту: латентний період, відкритий період, після конфліктний період. Концепція чотирьох фаз розвитку конфлікту (А. Ішмуратов): латентна фаза, демонстраційна фаза, агресивна фаза, батальна фаза. Інцидент та його роль у конфлікті. Ескалація конфлікту та її основні ознаки. Кульмінація та форми завершення конфлікту. Тривалість та інтенсивність конфлікту. Динаміка різних видів конфліктів.</p>	2	-
5	<p>Тема 5: Види, типи і форми конфліктів та сфери їх прояву</p> <p>Інваріантність прояву конфліктів та проблема їх систематизації. Природа видових характеристик конфліктів та підстави для їх виділення. Типологія конфліктів у класичній конфліктологічній науці. Основні типи конфліктів. Види конфліктів. Основні види соціальних конфліктів та своєрідність їх прояву в різних сферах соціального життя. Форми прояву конфліктів. Основні характеристики. Особливості, природа, види та основні причини конфліктів в сучасній Україні.</p>	2	2
6	<p>Тема 6: Внутрішньоособистісний конфлікт та його характеристика</p> <p>Основні підходи до вивчення внутрішньо-особистісного конфлікту. Суть та особливості внутрішньо-особистісного конфлікту. Передумови виникнення внутрішньо-особистісного конфлікту.</p> <p>Переживання як основа внутрішньо-особистісного конфлікту. Внутрішньо-особистісний конфлікт та адитивна поведінка. Внутрішньо-особистісний конфлікт та суїцидальна поведінка. Основні види внутрішньо-особистісного конфлікту: мотиваційний, моральний, когнітивний, рольовий, адаптивний, невротичний, конфлікт неадекватної самооцінки, конфлікт нереалізованих бажань або комплексу неповноцінності. Форми прояву внутрішньо-особистісного конфлікту: неврастенія, ейфорія, регресія, проекція, номадизм, раціоналізм. Наслідки внутрішньо-особистісного</p>	2	-

	конфлікту: стрес, фрустрація, невроз. Способи попередження і вирішення внутрішньо-особистісного конфлікту: компроміс, уникнення, переорієнтація, сублимація, ідеалізація, витіснення, корекція.		
7	<p>Тема 7: Міжособистісні та міжгрупові конфлікти Особливості, причини та наслідки міжособистісних та міжгрупових конфліктів. Міжособистісний конфлікт, його суть та роль у взаємовідносинах між людьми. Класифікація міжособистісних конфліктів. Міжособистісні методи (стилі) поведінки в конфліктах за К. Томасом і Р. Кілменом. Г. Зіммель про внутрішньогрупові конфлікти. Внутрішньогрупові конфлікти в концепціях Л. Козера. К. Левіна, М. Дойча. Міжгрупові конфлікти, їх особливості та механізм виникнення. Внутрішньогрупові міжособистісні процеси як причина міжгрупового конфлікту. Управління міжособистісними і міжгруповими конфліктами. Конфліктна протидія і види міжособистісних конфліктів. Незадоволеність потреб, як джерело конфліктної протидії. Конструктивна та деструктивна функції міжособистісних конфліктів. Когнітивний контекст конфліктів у міжособистісній взаємодії.</p>	2	-
8	<p>Тема 8: Суспільні конфлікти та сфери їх розгортання Конфлікти в суспільстві та їх особливості. Політичні конфлікти. Соціальні конфлікти. Сімейні конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Міжконфесійні та релігійні конфлікти. Конфлікти культур та духовних цінностей. Економічні конфлікти. Міждержавні конфлікти. Рольові конфлікти. Виробничі конфлікти.</p>	2	-
9	<p>Тема 9: Процес управління конфліктами Об'єктивна основа, суть і мета управління конфліктами. Основні правила поведінки з конфліктами в організації. Структура процесу управління конфліктами. (прогнозування, попередження, запобігання, профілактика, діагностика, регулювання, розв'язання). Принципи керування конфліктами (об'єктивності, плюралізму, гласності, демократичності, конкретно-історичного підходу). Технологічні підходи при регулюванні конфліктів. (легалізація, легітимізація, інституалізація, раціоналізація). Основні етапи процесу регулювання конфліктів. Способи прийняття управлінських рішень в конфліктних ситуаціях (педагогічні, адміністративні). Роль менеджера, психолога, медіатора в процесі управління конфліктами.</p>	2	2
10	<p>Тема 10: Методи і форми управління конфліктами</p>	2	-

	Структурні методи управління конфліктами (роз'яснення вимог до роботи, створення обґрунтованої системи винагород, тощо). Міжособистісні методи управління конфліктами (поступка, ухилення, примушування, компроміс, співробітництво). Внутрішньо-особистісні методи управління конфліктами (переорієнтація, сублімація, ідеалізація, витіснення, корекція, компроміс, ухилення). Персональні методи управління конфліктами (використання влади, мотивації, переконання, зміна складу учасників, тощо). Переговори як метод управління конфліктами. Моделі і стилі виходу з конфліктних ситуацій (конкуренція, пристосування, співпраця, ухилення, компроміс, тощо).		
11	Тема 11: Конструктивне розв'язання конфліктів .Основні форми і варіанти завершення конфліктів (розв'язання, врегулювання, загасання, усунення, переростання в інший конфлікт). Сутність та особливості процесу розв'язання конфлікту. Правила розв'язання конфліктів. Критерії розв'язання конфлікту. Умови і фактори розв'язання конфліктів. Логіка, стратегії і способи розв'язання конфліктів. Основні методи розв'язання конфліктів. Суть техніки ПРІЗН (Послідовні ініціативи у зниженні напруги Ч. Осгуда) для нормалізації відносин опонентів конфліктної взаємодії	2	-
12	Тема 12: Посередництво (медіація) у вирішенні конфліктів Основні форми залучення третьої сторони до вирішення конфлікту: медіація або посередництво; третейський суд; арбітраж; примирення; фасилітація; суд, міні-суд, приватне правосуддя. Поняття посередництва (медіації) в конфлікті. Історія посередництва (медіації). Сфери застосування посередництва. Принципи та процедури медіації. Використання влади і технологій у роботі посередника. Стадії посередництва. Роль особистості посередника, його репутації і стилю діяльності а конфлікті.	2	1
13	Тема 13: Переговорний процес та його роль у вирішенні конфліктів Суть переговорного процесу як способу розв'язання конфліктів. Види та функції переговорів. Характерні риси переговорного процесу. Динаміка переговорного процесу: підготовка переговорів; ведення переговорів (налагодження контакту, прийом інформації, техніка слухання, передача інформації, досягнення угоди); аналіз результатів переговорів; виконання досягнутих домовленостей; суб'єктивні оцінки переговорів та їх	2	1

	результатів. Психологічні механізми і технологія переговорного процесу. Психологічні умови успіху на переговорах. Основні (універсальні) стилі ведення переговорів.		
14	Тема 14: Теорія перемовин Вимоги до учасників перемовин і регуляція психологічної атмосфери. Налагодження контакту на перемовинах. Прийом інформації. Передача інформації. Рух до згоди. Прийняття рішення. Завершення перемовин і культурні відмінності в переговорному процесі.	2	-
	Усього годин	28	10

3.2. Практичні заняття

№	Тема заняття	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Конфліктологія як галузь наукового знання	2	1
2	Тема 2. Історія виникнення, становлення і розвитку конфліктології як науки	2	1
3	Тема 3. Суть конфлікту та його структура	2	1
4	Тема 4. Динаміка конфлікту	2	-
5	Тема 5. Типи, види і форми конфліктів	2	1
6	Тема 6. Внутрішньо-особистісний конфлікт	2	-
7	Тема 7. Міжособистісні та міжгрупові конфлікти	2	-
8	Тема 8. Суспільні конфлікти та сфери їх розгортання	2	-
9	Тема 9. Процес управління конфліктами	2	-
10	Тема 10. Методи і форми управління конфліктами	2	-
11	Тема 11. Конструктивне розв'язання конфліктів	2	-
12	Тема 12. Посередництво у розв'язанні конфліктів	2	-
13	Тема 13. Переговорний процес та його роль у вирішенні конфліктів	2	-
14	Тема 14 Теорія переговорів	2	-
	Усього годин	28	4

3.3. Самостійна робота

№	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН

1	Підготовка до практичних занять	14	2
2	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на практичні заняття: - Психологічні причини конфліктів - Профілактика конфліктів - Діагностика та прогнозування конфліктів - Стрес як причина та наслідок виникнення конфлікту - Компроміс, як спосіб вирішення конфлікту - Особистість в конфлікті - Особливості конфлікту та способи його нормативного регулювання - Попередження конфлікту - Соціальні ролі учасників конфліктів - Типологія і природа насильства в конфлікті - Поведінка учасників конфлікту - Вплив емоційних станів людини на виникнення конфліктних ситуацій - Сімейно-побутові конфлікти	16	74
3	Опрацювання лекційного матеріалу	14	5
	Підготовка та складання екзаменів, рефератів, есе, тестування	35	40
	Усього годин	79	121

4. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен

Модуль 1			Модуль 2			Підсумкова семестрова оцінка	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна			Аудиторна та самостійна робота				
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс - 10 балів Практичне завдання - 15 балів	
20	20		15	20			
Лекції	Вид робіт	Бал	Лекції	Вид робіт	Бал		
Лекція №1-2	Практичне заняття №1-2	5	Лекція №9-10	Практичне заняття №9-10	5		
Лекція №3-4	Практичне заняття №3-4	5	Лекція №11	Практичне заняття №11	5		

Лекція №5-6	Практичне заняття №5-6	5	Лекція №12	Практичне заняття №12	5		
Лекція №7-8	Практичне заняття №7-8	5	Лекція №13-14	Практичне заняття №13-14	5		

5. Навчально-методичне забезпечення

1. Конфліктологія: методичні рекомендації для підготовки до практичних занять. Для студентів спеціальності 053 «Психологія», / упорядник П. Сівчук. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. 2023. 36 с.
2. Конфліктологія: методичні вказівки для самостійної роботи. Для студентів спеціальності 053 «Психологія», / упорядник П. Сівчук. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. 2023. 33с.

6. Рекомендована література

Базова

1. Герасіна Л.М.Требін М.П. Сахань О.М. Воднік В.Д. Конфліктологія: загальна та юридична. Підручник. К.: Видавництво «Право».2021. 224с.
2. Долинська Л.В. Психологія конфлікту. К.: Вид.:Каравелов. 2019. 304с.
3. Зарицька В.В. Психологія конфлікту. К.: Вид. Гельветина. 2019. 380с.
4. Конфліктологія тф теорія переговорів. Т.П.Яхно, Г.О.Куревіна. .: ВД «Сварог». 2019. 168с.
5. Конфліктологія та теорія переговорів. Є.Б. Тихомирова, С.Р. Постоловський. К.: Університетська книга. 2023. 240с.
6. Конфлікт менеджмент. Довідник для керівників та консультантів. Фрідріх Глазл. Вид. АДЕФ – Україна. 2020. 528с.
7. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці.Навчальний посібник. Ужгород:Вид. УжНУ «Говерла». 2020. 360с.
8. Партико Н. В. Психологія конфліктів. Львів: Вид. Львівська політехніка. 2019.
9. Управління конфліктами. Захарчин Г.М., Винничук Р.О. Львів: вид. Львівська політехніка. 2019.

Допоміжна

1. Ільїна Н.М. Конфлікт в загальноосвітній школі. Навчальний посібник. К.: Вид. Університетська книга. 2023. 183с.

